

Tolna

vármegye

Simontornyai

járás

Gyönk

(Hős) jegyzőség

Közigazgatási tájékoztató lap

Gyönk

nagy (Hős) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a múltban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

A jelenlegi Gyönk községet Gyönk puszta 1705-től névben Magyarország Péter Seregi békén is megerősítendő rendelkezése alatt, niszakötésről ítélt Berchida vidékéről letelepedett magyar ref. családok alapították, 1713-ban községet és magán helységként magyar mag. h. c. családok is telepedtek le, 1714-ben János Kasellit mint ref. és 1722-ben Gyönk vármegyéből német mag. h. c. családok betelepítésével települték le, s azóta Gyönk község névvel ismert. Gyönk még a múltban mint a jelenben Tolnavármegyében tartozott.

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendők.)

A határ változatlanul áll az alapítás óta. /Ez a rajzhoz tartozó térkép eredetileg Szabolcs vármegyén volt a hozzá csatolt gyönki pusztákkal, jelenleg azonban Gyönk község az eredeti és Szabolcs puszta van hozzá csatolva! /

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határára. (Rendszerint a dülő-nevek vagy a községbe olvadt puszták neve alapján.)

Az állítólagos Szabolcs vármegyéből ma már nyomra sem.

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvi és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

Urbéres község.

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszafejlődés).

Gyönk nagyközség.

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területéhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

eredetileg gyönki anyakönyvi körület.

6. Vannak-e a község életében és szervezetében eredeti és különös (máshol nem található) intézmények, említésre méltó események, leletek? (a köztudomás vagy monografiák szerint).

nincsenek.

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vizei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

Északról Udvari és Keszthelyi közpályák 8-8 km. keletről Madly közpályák 16 k. délről Nemesd 5 km. délnyugatról Szabadat 3 km. északnyugatról Szávárd 6 km.

a község határa erősen dombos, kavics erdővel

a község legmagasabb dombja méter, a Keszthelyi közpályák irányában emelkedik a szomszéd falvak felé, de a község területén nincs

6628 kat. hold (birtokcímek adatai alapján).

4248 k. hold szántó, 391 k. hold rét (kaszáló),

839 k. hold szőlő (beültetett), 838 k. hold

legelő, 135 k. hold erdő, k. hold

nádas, 277 k. hold terméketlen (ut, szikla, homok,

mocsár, kőbánya).

Szalotani puszta 1817 hat hold

Seregyáni puszta 423 " "

nincsenek

nincsenek

3. Tartoznak-e a községhez önálló puszták vagy havasok (külön kataszteri részlet alatt felvett területek) és mi a nevük?

Vannak-e a község határával össze nem függő határrészek, hol, mely név alatt és mekkora a területük?

4. Vannak-e a békekötés folytán elszakított részek és ideiglenesen a község hatósága alá helyezett idegen határrészek, melyik községből valók és mily területűek (kataszteri, esetleg más adatok alapján)?

A község vázlatos térképe csatolva db
nincs csatolva.

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

nemzetiség szerint:

3200 lélek.

554 r. kath., g. kath., 1035 ref.,

1432 ág. h. ev., 177 izr., 7 egyéb

1049 magyar, 2145 német, 1 tót,

..... rutén, oláh, horvát,

..... 6 egyéb.

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban, (belterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földművelés, ipar, bányászat, földművelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házadózási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek.

a községben 3000 lélek

a pusztákon 200 " 4-6 kilométerre

földművelés a népesség zömének főfoglalkozása

Szabadon 620 ház

pusztákon 20 "

Köz. tanintézmény, farszolgálati, gimnázium, községi iskola, templomok, állami orvoda

II. A község szervezete, beosztása és közérdekű viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. *Előjárók.*

(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.
(Kisközségben csak a székhely község lapján kell kitölteni.)

Napidíjas irodai alkalmazottak:

Szegődményes alkalmazottak:

A jegyzőség székhelye és távolsága:

2. A községi képviselőtestület létszáma:

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

3. *Meg van-e bizva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára?*

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. A vármegye székhelye és annak távolsága. (a község központjától, távolsági térkép adatai: szerint járható útvonalon):

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy) Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület székhelye és távolsága:

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága:

C) Rendészeti igazgatás.

5. A csendőrség és folyamőrség székhelye és távolsága:

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzete és hány tagból áll?

Van-e a községben toloncállomás?

Fel van-e ruházva az előjáróság cselédügyi biráskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

6. A községi tűzoltóság szervezete:

7. Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve?

Van-e járdalerakási szabályrendelete?

Bíró. Törvény- (másod-) bíró. 12 esküdt,
(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgyám 1

2 jegyző, 1 segédjegyző, 1 orvos
1 állatorvos, 3 irodai alkalmazott,
1 pénztári alkalmazott, — egyéb alkalmazott (utbiztos stb.)

nincs
1 kisbíró (küldönc), 2 bába,
— éjjeli őr és 4 gazdasági alkalmazott.

jegyzőség székhelye helyben km.
16 virilista, 16 választott tag, 3 pót tag

— A község 1 választókerületet alkot.

nincs

Szekszárd 36. km.

helyben van km.

helyben van km.

helyben van km.

csendőrség helyben van km.

Van, 3 tag. Nincs.

Van. Nincs.

nincsen

Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság tag.
Kötelezett tűzoltóság, van

Van. Nincs.

Van. Nincs.

— 3 —

D) Szociális igazgatás.

8. Kórorvos székhelye és annak távolsága: helyben van km.
 Hány magánorvos lakik a községben: egy
 Községi bábák száma: kettő
 Körbába lakóhelye és annak távolsága: / km.
 Okleveles magánbábák száma: kettő
 Legközelebbi gyógyszerértár hol van és milyen távol? helyben van km.
 Legközelebbi kórház hol van és milyen távol? Szekszárd 36 km.
 Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény? (Árvaház, gyermekmenhely telep) min Van min szegényház - Nincs.
 9. A gondozott szegények száma: - intézeti ápolásban, 8 magán ápolásban.
 Elhagyott gyermekek száma? 1 gyermek.
 10. Milyen a község ivóvíze? jó
 Van-e ártézi kutja vagy vízvezetéke? nincs
 Kutviz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó.
 Van-e csatornázása? igen nem
 11. Korcsmák és vendéglők száma? 4 korcsma, 1 vendéglő, 1 kávéház.
 Van-e szálloda, fogadó és hány? egy nagy szállással
 Van-e községben közfürdő? min
 12. Van-e a község határában gyógyfürdő, üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra? A gyógyfürdőben gyógyulást kereső embereknek lehetnek ideig lakni is szoktak.
 A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva?

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága: Szekszárd 36 km.
 Kir. járásbírószék székhelye és távolsága: helyben van km.

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága: Szekszárd 36 km.
 Kir. adóhivatal székhelye és távolsága: helyben van km.
 Kir. pénzügyőri szakasz, vámőrs, vámőrségi kirendeltség, székhelye és távolsága: pénzügyőri szakasz helyben van km.
 Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és távolsága: Pécs 107 km.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

1. Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felkezelési isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)

Szabolcsi püspöki köznevelési iskola	1 tanterem	1 tanító
ref. magyar iskola	1 "	1 "
" német "	2 "	2 "
sz. h. ev. "	3 "	3 "
realgimnázium	4 "	6 tanár

2. Középiskolák vagy más szakiskolák (iparostanociskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:

állami orvosi 2 tanterem 1 orvos 1 diafora
vanderweerde egyesület 5 órátartással

3. Óvodák jellege, száma és tanereje:
Nyári menedékház van-e?

4. Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:

Szabolcs 36.

5. Kir. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:

km.

B) Vallásügy.

6. Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község fiókegyházat alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert felekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházkerülethez tartoznak:

ref. magyar, ref. német anyaegyházak Bismarck melletti ref. püspökség
sz. h. ev. anyaegyház " " agh. w
r. kath. fiókegyházai Szabolcsi anyaegyház püspökség

Izraelita anyakönyvi kerület székhelye és távolsága:

Szabolcs

7. Van-e a községnek kegyuri joga, vagy Canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett átvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?

nincs

8. Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párbr és egyénekenként időről-időre kivett adó stb.)

párbr és egyénekenként időről-időre kivett adó stb.

Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)

nincsenek

9. Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselőtestület intézi-e.

igen van egyháztanács

C) Kulturális intézmények.

10. Múzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?

Károlyi, Ispanorski és gardai könyvtára

11. Műemlék, természeti emlékszobor, honvédelmi emléke vagy elesett hősök emléke?

hősök szobora elkerületben

12. Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek.

csak alkalmi mozgószínház van.

Kulturális egyesületek.

13. Gazdakör, kaszinó, dalosegylet, munkás-egylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)

Károlyi, Ispanorski elkerület, gardai, Károlyi négybet, Szabolcs négybet, Matusz.

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országút, megyei út, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

Kölkend - pürovehelyi törvényhatósági központ
Szőcs - Hőregyén

2. Vasúti összeköttetése, fő- vagy mellék-vonalak, van-e vasúti állomása, mi az elnevezése, megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari és kisvasutak. Közúti vasutak.

Kecskeméti vasút - Szőcs fővonal, személy és teherv
állomás

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajó állomás?

nincs

Van-e posta, távirtda, távbeszélő állomása?

Posta, távirtda és távbeszélő állomás van

3. Melyik községi közlekedési utvonathoz járul hozzá a község?

csak a saját községi utat

Községi (közúti) utak hossza?

38

Van-e kövezet-vámszedési joga.

Igen. — Nem.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és törpebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

11406 ökr Szilvay Aladame
477. Magyarai Károly József és István
423. Királyi István
140. Miller Árpád és Dr. Királyi Sándor
4448. Kis és törpebirtok
mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

nyomásos gazdálkodás nincs

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

birtokossági tanács nincs

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

közös legelő 14000 m² hold

Van-e legelő-rendtartás?

külön szervezete 280

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

nincs

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

közös erdő faültetési bizottság elnöke

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

Székelyváros 36 km.

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

nincs - Székelyvárosi faiskola

Be van-e ültetve?

12000 ökr

nincs

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma.

8 ház 44 helyiséggel

Hivatalos célokat szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma).

3 ház 17. helyiséggel

A községi, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben töltendő ki)?

minowen mig építve a községben lakik

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

30.

kat. hold szántó és rét, -----

120

legelő, ----- kat. hold erdő,

egyéb 10 kat. hold szántó 145 kat. hold utak stb. szántót, rétet, erdőt, kocsit, kocsit, kocsit, kocsit

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

főjegyző 8 kat. hold
adóügyi jai 3 " "

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

legelő

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

minowen

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok, Községi takarékpénztár. Községi korcsma stb.

Községi Keresmény és várandós

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

Földadó 19625 K 50 f. Házadó 6695 K

40 f. Ált. kereseti adó 8337 K - f. Társulati adó 204 K 50 f. Vagyon- és jöv.

adó 10665 K 50 f. /: anyag, munka /

szociális adó, kocsit, kocsit, kocsit, kocsit

5. Fel nem sorolt más községi és közjöveldelmek.

szociális adó, kocsit, kocsit, kocsit, kocsit

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

a) villanyvilágítás bevezetése.

A község pecsétjének lenyomata:

[Handwritten signature]

Községi (Hivatal) jegyző.